

Verksamhetsberättelse 2023

Institutionen för pedagogik,
didaktik och utbildningsstudier

UPPSALA
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr EDU 2024/11

Verksamhetsberättelse 2023

Institutionen för pedagogik, didaktik
och utbildningsstudier

Fastställd av Institutionsstyrelsen 2024-02-06

Innehållsförteckning

Inledning	5
Prestationsgrad och ekonomiskt utfall	5
Prestationsgrad	5
Ekonomiskt utfall	6
Forskning och forskarutbildning	6
Övergripande prioriteringar	6
Beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning	6
Forskningsfinansiering	7
Vetenskapliga publiceringar	8
Ämnesspecifika prioriteringar	8
Didaktik	8
Pedagogik	9
Utbildningssociologi	10
Forskarutbildning	11
Grund- och uppdragsutbildning	12
Övergripande prioriteringar	12
Beredningsgruppen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	13
Teamet för pedagogisk utveckling	13
Förskolläro- och lärarprogrammen	14
Stärkt samverkan mellan programmen	14
Förskolläroprogrammet	14
Grundläroprogrammen F-3 och 4-6	15
Ämnesläroprogrammet och KPU	15
Specialläroprogrammet	16
Utbildning för generella examina samt fristående kurser	16
Pedagogik och barn- och ungdomsvetenskap	16
Utbildningssociologi	17
Masterutbildningen	17
Uppdrags- och befattningsutbildningar	17
EDU uppdragsutbildning	18
Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering (FBA)	19
Rektorsutbildningen	20
Stödverksamhet	21
Organisation och styrning	22

Arbetsmiljö och lika villkor	22
Studentmedverkan	22
Kompetensförsörjning	23

Inledning

Vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier¹ (EDU) tjänstgör cirka 275 personer som professorer, lektorer, adjunkter, adjungerade adjunkter, forskare, doktorander, ekonomer och administratörer. Verksamheten finns på två platser: Blåsenhus i Uppsala och Campus Gotland i Visby.

Varje år ger EDU cirka 500 kurstillfällen på grund- och avancerad nivå inom program, fristående kurser och uppdragsutbildningar av olika slag. Det totala antalet studenter och kursdeltagare är cirka 8000. Antalet helårsstudenter (HST) var för 2023, 2750 st. Därtill bedrivs forskning inom en rad utbildningsvetenskapliga områden och forskarutbildning inom tre olika forskarutbildningsämnen: pedagogik, didaktik och utbildningssociologi.

Utgångspunkten för EDUs arbete under 2023 har varit Uppsala universitets målsättningar, de särskilda riktlinjer som Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper betonat i dess verksamhetsplan för 2022 samt institutionens egna prioriteringar.

Övergripande målsättningar: Institutionens ledning och styrelse har verkat för

1. att skapa förutsättningar för högsta möjliga kvalitet i institutionens kärnverksamhet
2. att vidareutveckla en institution byggd på dialog och kollegialitet för att uppnå högsta kvalitet och en utveckling av verksamheten

I denna verksamhetsberättelse redovisas övergripande hur EDU har uppfyllt de prioriterade målsättningarna från 2023 års verksamhetsplan (EDU 2023/42).

Prestationsgrad och ekonomiskt utfall

Prestationsgrad

Prestationsgraden för EDU var 89% 2023.

Program	HST	HST vp	HPR	PRG
FSK	446	560	437	98%
Grun	703	747	666	95%
ÄLP + KPU	332	390	322	97%
SPEC	22	22	20	91%
FK och Master	440	545	273	62%

Tabell 1. Registreringar och prestationer 2023

Prestationsgraden var något högre för 2023 än tidigare år. De senaste åren har den legat i storleksordningen 95% för lärarprogrammen och runt 60% för fristående kurser och mastersprogram.

¹ Nytt namn – Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningssociologi – från och med 1 januari 2024.

Ekonomiskt utfall

För verksamhetsåret 2023 erhöll EDU 149 088 tkr för utbildning på grund- och avancerad nivå. Dessa medel kom från Fakulteten för utbildningsvetenskaper 133 532 tkr, FBAs särskilda uppdrag i regleringsbrevet 9 765 tkr, andra fakulteter (sällskapsvetenskapliga och medicinska) 4 963 tkr och särskilda medel för Campus Gotland, 692 tkr. För uppdragsutbildningen och övrig utbildningssamverkan blev utfallet 37 931 tkr. Vidare erhöll EDU för forskning och forskarutbildning, 55 100 tkr i anslag från fakulteten, 40 608 tkr i bidragsforskning. Totalt har institutionens utgående balans minskat till 13 164 tkr jämfört med förra årets överskott på 23 927 tkr (se bilaga 1).

Forskning och forskarutbildning

EDU bedriver forskarutbildning i didaktik, pedagogik och utbildningssociologi. Forskarna på institutionen har med stor framgång sökt och beviljats externa medel för forskning och de publicerar sig internationellt i högt rankade tidskrifter och förlag. De närmaste åren är det viktigt att vidareutveckla denna verksamhet ytterligare. Forskningen och forskarutbildningen vid EDU är framgångsrik, men fortfarande inte tillräckligt omfattande i relation till grundutbildningsuppdraget och i jämförelse med övriga fakulteter vid Uppsala universitet.

Övergripande prioriteringar

Fakulteten för utbildningsvetenskaper gav EDU i uppdrag att redovisa åtgärder i relation till följande mål när det gäller forskning och forskarutbildning²:

- att utveckla och stärka forskningsmiljöerna
- att stärka internationalisering av forskning och utbildning på forskarnivå
- att bidra till att stärka gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning
- att beskriva hur institutionen arbetar med samverkan när det gäller forskningssamarbeten, uppdragsforskning och övriga former av samverkan

I institutionens verksamhetsplan för 2023 formuleras de prioriterade utvecklingsområden som utifrån detta uppdrag och institutionens egna övervägande ska gälla för forskning och forskarutbildning under året. Se beskrivningarna av de olika verksamheterna för information om hur institutionen arbetat med dessa områden.

Beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning

Beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning fick genom verksamhetsplanen för 2023 i uppdrag att med utgångspunkt bland annat i institutionens olika handlingsplaner bereda följande utvecklingsfrågor:

- om och i så fall på vilket sätt som de bibliometriska sammanställningarna som årligen görs av planeringsavdelningen ska användas på institutionen.
- stärkt samverkan när det gäller forskningssamarbeten och undervisningsutvecklande forskning – särskilt i relation till ULF, partnerskolor och extern forskningsfinansiering.

² Verksamhetsplan 2023 – Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper, UTBVET 2022/1010.

- rutiner för datahantering rutiner för etikprovning m.m.,
- förberedelser inför den kommande utvärderingen av forskning vid Uppsala universitet, KoF 24,
- innehåll och struktur gällande presentation av forskning och forskarutbildning på institutionens web-sidor.

Beredningsgruppen har sammanträtt tre gånger under året med början den 20 juni. Vid sammanträdena har gruppens medlemmar informerat varandra om vad som är på gång i de olika ämnenas verksamheter och diskuterat gemensamma frågor både kopplande till ovanstående uppdrag och andra frågor som berör kvaliteten i forskning och forskarutbildning. Gruppen har exempelvis diskuterat texter till verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, utlysning av doktorandtjänster, redaktörskap för institutionens Acta-serier, tydlighet i rutinerna inom forskarutbildning och möjligheter för utländska doktorander att gå kurser i svenska.

När det gäller frågan om de bibliometriska sammanställningarna konstaterar beredningsgruppen att dessa inte har haft någon större betydelse så här långt för det strategiska arbetet på institutionsnivå. Inom ramen KoF 24 kommer bibliometriska sammanställningar vara ett av flera underlag och utöver det har fakultetsnämnden beslutat om en särskild analys av institutionens publiceringsmönster. Beredningsgruppen kommer att följa upp frågan under 2024 med utgångspunkt i dessa två underlag.

Under året har en guide för hantering och lagring av forskningsdata tagits fram och fastställts av institutionsstyrelsen (EDU 2023/194). Guiden utgör en sammanställning av olika aspekter av hantering, lagring och delning av forskningsdata och är tänkt att kunna användas av forskare och doktorander på institutionen i arbetet med dessa frågor. Vidare har beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning diskuterat frågan om forskningsetik och etikprovning både i relation till hur de hanteras i de olika forskningsmiljöerna och mer generellt. Gruppen har även enats i att en ämnesspecifika kurs i forskningsetik för doktorander bör utvecklas och erbjudas inom ramen för institutionens forskarutbildningar.

Beredningsgruppen har deltagit i förberedelserna inför den kommande utvärderingen av forskning vid Uppsala universitet, KoF 24. Gruppen har diskuterat och gett prefekten råd bland annat när det gäller hur man bör tänka om analysenheter, forskningsmiljöer och frågor att besvara i självvärderingen,

En första sonderande diskussion har förts i beredningsgruppen om stärkt samverkan när det gäller forskningssamarbeten och undervisningsutvecklande forskning. När det gäller ULF-verksamheten har gruppens medlemmar informerat varandra om vad som är på gång. För mer information, se de ämnesspecifika beskrivningarna nedan.

Under 2024 kommer universitetets websidor att flyttas till ny plattform och i samband med det ses också innehåll och struktur gällande institutionens presentation av forskning och forskarutbildning över. Så här långt har inte mycket arbete kunnat göras eftersom lanseringen av den nya web-plattformen senarelagts, men presentationen av institutionens och de olika forskningsmiljöernas forskning har uppdaterats.

Forskningsfinansiering

Genom en särskild satsning har institutionens basanslag för forskning förstärkts med 10 miljoner kronor under 2023 och 2024. Denna satsning har lett till att det är möjligt att finansiera den forskningstid som institutionens lektorer enligt arbetstidsavtalet har rätt till (20% av heltid) med forskningsmedel istället för som tidigare med medel för grundutbildning. Den aktuella omkonteringen inleddes redan 2022 och har lett till att det myndighetskapitalet inom forskning som institutionen har haft under flera års tid nu har förbrukats. Hur medarbetarna använder sig av sin forskningstid i forskning, skrivande av ansökningar och/eller deltagande i forskningskonferenser

följs årligen upp i medarbetarsamtalen. Förutsättningar för och resultat för forskningen vid institutionen kommer att utvärderas i KoF24.

Flera stora projekt har under 2023 beviljats medel för forskning: Från Vetenskapsrådet har tre nya projekt beviljats medel under året. Huvudsökande för dessa är Pernilla Andersson, Sara Backman-Prytz och Emil Bertilsson. Vidare är flera av institutionens forskare involverade både i dessa och i andra beviljade projekt.

De olika ämnena har under 2023 förfogat över egna medel (350 000 kr per ämne) som använts till bland annat långsiktig planering, anordnande av konferenser och möten, inbjudan av gästföreläsare och gästforskare samt till nätverksbyggande av olika slag.

Vetenskapliga publiceringar

Uppsala universitets planeringsavdelning genomför varje år en bibliometrisk sammanställning av årets publikationer. Rapporten från 2023 visar bland annat att andelen publikationer i tidskrifter och på förlag klassade som nivå 2 på den norska listan ökat de senaste åren, men också att det finns ett utvecklingsarbete att göra när det gäller frågan om citeringar. Vidare analyser och diskussioner om publikationer och publiceringsmönster vid institutionen bör föras under 2024, inte minst med tanke på att bibliometrin har en central plats i den utvärdering av forskning vid Uppsala universitet, KoF24 som kommer att genomföras under 2024.

Ämnesspecifika prioriteringar

Didaktik

I didaktik har följande forskningsmiljöer varit verksamma under 2023: SCOD (Studies of Comparative Didactics), TEPlab (Laboratory for Teaching Practice), STOLP (Studies of Language Practices), ÄDISH Ämnesdidaktik i samhällsvetenskap och humaniora, CEDEL och Matematikdidaktikgruppen. Kontinuerligt har flera seminarier ordnats inom följande sju seminarierier: SCOD, TEPlab, STOLP, Matematikdidaktik-seminariet, Learning and Teaching Languages forskningsseminarium (LaTL) samt inom seminarierien om SO-didaktik. Flera av didaktikens doktorander har presenterat sina avhandlingsmanus (10%, 50% och 90%) vid det högre seminariet i didaktik. Under året har tre doktorander disputerat och två licentiander erhållit examen.

Under 2023 har forskning i didaktik fortsatt att utvecklas och vara framgångsrik. Bland annat har forskare inom ämnet tilldelats nya externa forskningsbidrag, exempelvis Undervisning och lärande om den inbäddade ekonomin, finansierat av Vetenskapsrådet, Studenters förmågor, tänkande, attityder och demokratiska ideal i en värld av falska nyheter, finansierat av Centrum för högre utbildning och forskning som studieobjekt (HERO) och SEGA:D Seriösa spel för utbildning emot desinformation, finansierat av Myndigheten för psykologiskt försvar. Flera forskare är också medsökande i projekt som har fått medel, exempelvis Studier i undervisning och lärande om handlingskompetens kopplat till hållbarhetsfrågor, finansierat av Vetenskapsrådet.

De områden som inför 2023 identifierades som särskilt centrala har på olika sätt fortsatt att utvecklas. I enlighet med verksamhetsplanen för 2023 har upparbetade internationella samarbeten ytterligare förstärkts. Exempelvis har flera forskare ingått i större ansökningar riktade till bland annat Erasmus och Horizon Europe, men också i ansökningar inom andra länder. Bland annat har medel erhållits för ett EU-finansierat projekt Your language counts. All languages matter in a multilingual society, starting in school. Projektet genomförs tillsammans Goetheinstitutet i Stockholm, Uppsala kommun, Universitetet i Dusseldorf, ett språkinstitut i Nederländerna, ett språkinstitut i Grekland samt en organisation (Familia) som stöder språklig jämlikhet och flerspråkighet i Finland. Vidare har

didaktiska teorier och analysmetoder utvecklade inom institutionen använts inom forskning med fokus på hållbarhetsomställningar, exempelvis inom ett projekt finansierat av The Research council of Netherlands och ett finansierat av European Research Council. Forskare och doktorander från andra länder (inom och utanför Europa) deltar regelbundet i forskningsseminarier.

I enlighet med verksamhetsplanen har också samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning förstärkts. När det gäller samarbete inom Uppsala universitet, är flera didaktikforskare vid EDU aktiva i de ämnesdidaktiska nätverk som organiseras av fakulteten för utbildningsvetenskaper. I dessa nätverk samverkar ämnesdidaktiska forskare från olika institutioner vid Uppsala universitet. Nätverken har fokus på såväl forskning som undervisning, och tanken är bland annat att de olika nätverken ska bidra med erfarenhetsutbyte och ta initiativ till gemensamma forskningsinsatser. Arbetet med ENLIGHT har fortsatt liksom satsningen på att etablera partnerskap mellan olika aktörer (organisationer, myndigheter, universitet etc.) för dels samskapande av lektioner, lektionsmaterial etc. för hållbarhetsundervisning, dels delning av dessa i form av ”commons”. Vidare har metodologier för transdisciplinär samproduktion av lektioner, lektionsmaterial etc. (så kallade Lektionsverkstäder) testats och utvecklats i flera externfinansierade nationella och internationella projekt, i högre utbildning vid flera universitet nationellt och internationellt och i fortbildningsverksamhet arrangerade av Skolverket och de nationella centrumerna i fysik, kemi, biologi och teknik. En särskild satsning på praktisknära och undervisningsutvecklade forskning har möjliggjorts genom att forskare har fått medel via ULF (Undervisning, Lärande, Forskning) för att utifrån skolprofessionernas behov av ny kunskap, utveckla och förbättra verksamheterna i skolväsendet och i lärar- och förskollärarytbildningarna.

Flera av forskarna inom didaktikområdet har medverkat i programkommittéerna för internationella och nationella konferenser, forskarnätverk och forskningsfinansierare, anlitats som opponenter och betygsledamöter både i Sverige och utomlands, och hållit keynotes i nationella och internationella sammanhang. Under året har forskarna i ämnet fortsatt publicera sig internationellt och arrangerat och deltagit vid ett flertal konferenser.

Pedagogik

Pedagogik utgör navet för en stark tvärvetenskaplig forskningsmiljö bestående av fem verksamma forskningsgrupper: Studier i barndom, lärande och identitet som interaktionella praktiker (CLIP) som samarbetar med Barn- och ungdomsvetenskap (BUV); Pedagogik med inriktning mot specialpedagogik (PS); Studies in Educational Policy and Educational Philosophy (STEP) och Research in Educational Leadership (REL), vilka tillsammans arbetar för att stärka utveckling av forskning, utbildning och samverkan. Forskningsgrupperna samlar professorer, docenter, forskare och doktorander varav merparten är verksamma vid EDU men där flera nationella och internationella forskare också är knutna till forskningsgruppernas verksamhet. De forskare som ingår i forskningsmiljön har under verksamhetsåret fortsatt publicera sig i nationellt och internationellt erkända tidskrifter, handböcker och hos förlag, samt bidragit till att författa läromedel för grundutbildningen. Fakultetsövergripande samarbeten är omfattande inom ramen för forskningsgrupperna vilkas inter/nationella samverkan i projekt, publikationer, nätverk och seminarieverksamhet omfattar tvärvetenskapliga samarbeten inom pedagogik och med angränsande områden både inom universitetet och med flera svenska och nordiska lärosäten, samt universitet i övriga världen.

Inom forskningsmiljön pedagogik bedrivs forskning genom externfinansierade projekt (främst Vetenskapsrådet, men även Formas och Forte), fakultetsfinansierade avhandlingsprojekt samt inom ramen för övriga fakultetsmedel. Projekten berör en rad områden som policy och differentiering, inkludering och exkludering i skola och förskola, digitala praktiker och digital literacy, barns mobilitet och rumslighet, barns kamratkulturer, rasism och segregation, kommunikation och lärande

i (för)skola och arbetsliv, demokrati och högre utbildning, samt ledarskap. Projekten inbegriper samarbeten med forskare från olika miljöer inom universitetet och vid andra universitet i Sverige och internationellt.

Under året har ämnet ytterligare stärkt den inter/nationella betydelsen av forskningen genom samarbete med hedersdoktorer som inkluderat vistelse av en internationell gästdoktorand.

Ett av ämnets prioriterade mål för 2023 var att stärka juniora och seniora forskares inter/nationella mobilitet, utbyten och vägval. Flera doktorander och forskare har fått papers accepterade till internationella konferenser under året och medverkat i internationella paneler och forskarutbildningskurser.Handledarkollegiet har utlyst medel riktade till nydisputerade i ämnet för att skriva projektansökningar, artiklar, etc.

En prioriterad satsning under året har varit att öka kunskapsutbyten och samverkan mellan forskningsmiljöerna vid institutionen. Ett förstärkt kunskapsutbyte och samverkan har skett exempelvis utifrån gemensamma handledningsuppdrag samt medverkan i projektsamarbeten och ansökningar. Inom UU samarbetar miljön med forskare vid flera olika institutioner som t ex Institutionen för Socialt arbete, Sociologiska institutionen och Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap.

I forskningsgrupperna sker ett kontinuerligt arbete med att öka kvaliteten på projektansökningar, såväl traditionella som praktisknära forskningsprojekt, riktade till olika finansörer. Under året har bland annat en medarbetare fått ett särskilt samverkansuppdrag, inom ramen för fakultetens regionala ULF-forskningsgrupp (RUF). Ett annat exempel är det pågående samarbete med CEMFOR (centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism) som har resulterat i gemensamma ansökningar om extern forskningsfinansiering.

Utbildningssociologi

Verksamhetsåret 2023 har för utbildningssociologi och utbildningshistoria varit innehålls- och framgångsrikt. För närvarande bedrivs ett tiotal externfinansierade forskningsprojekt om bland annat förskola, högre utbildning, lärarkryterning, utbildning för nyanlända, formandet av klassidentiteter i skoltexter, integreringsparadigmets framväxt i Sverige, och användningen av diagram i läromedel. Under 2023 erhöles medel för ytterligare två projekt: Aspirationer i praktiken: Avgörande faktorer och utfall av ansökningsbeteende till gymnasie- och högre utbildning (6 mkr) samt Tillit och motstånd: Ett utbildningshistoriskt perspektiv på svenska föräldrars relation till skolan 1861-2012 (6 mkr), varav det senare också har koppling till institutionens barn- och ungdomsvetenskapliga forskningsmiljö. Dessutom har tre forskare i miljöerna erhållit projektmedel från forskningsprogrammet Demokrati och högre utbildning.

Publiceringen har skett i olika fora: internationella tidskrifter (Emotions and Society; European Sociological Review; Journal of the History of Childhood and Youth; History of Education Quarterly; Nordic Journal of Studies in Educational Policy; Nordic Journal of Educational History; Scandinavian Journal of Educational Research; Sociologie), svenska böcker (Nordic Academic Press), rapporter för svenska myndigheter och lärosäten (VR, HERO, Uppsala universitet), egna skriftserier (Utbildningshistoriska meddelanden), populärvetenskapliga tidskrifter (Vägval i skolans historia) samt dagspress och andra tidningar (Curie).

Inom forskarutbildningsämnet utbildningssociologi har mycket arbete under 2023 lagts på att planera och genomföra verksamheter i de fem forskarskolorna som ämnet är engagerat i. Bland annat deltog lärare i sommarforskarskolan "Historical analysis, presentation and narration" vid Rijksuniversiteit Groningen och både doktorander och seniora medverkade i den nationella QRM-konferensen i Göteborg.

Internationalisering har fortsatt prioriterats högt. Forskare och doktorander har presenterat forskning på internationella konferenser. Bland dessa kan nämnas utbildningshistorikernas medverkan vid European Social Science History Conference (Göteborg) och utbildningssociologer vid Nordic Educational Research Association Conference (Oslo). Vidare har också andra former av internationalisering utvecklats och prioriterats: fördjupat samarbete med Durham University, fortsatt deltagande i internationella projekt om effekter av skolnedstängningar och hemskolning i olika europeiska länder, och samarbete med EHESS, Science Po, ENS Saclay i Paris. Doktorander har också vistats vid Aalborg universitet och University of Sheffield. En viktig del av internationaliseringen för den utbildningssociologiska forskningen har varit ett fortsatt samarbete med Johan Heilbron, tidigare professor vid Erasmusuniversitet i Rotterdam, och EHESS, Paris, som sedan 2022 är gästprofessor vid HERO, Uppsala universitet, genom arrangemang av seminarier, workshopar och sampublicering.

Interna samarbeten sker bland annat inom ramen för arbetsgruppen Utbildning och migration och via deltagande i det universitetsgemensamma forskningscentrumet Higher Education and Research as Objects of Study (HERO). Den utbildningshistoriska miljön har fortsatt sitt samarbete med den kyrkohistoriska miljön vid Teologiska fakulteten via nätverket ”Historiska studier av nationella kristendomar” (finansierat av CIRCUS) och i maj arrangerade man gemensamt den nordiska symposiet National Christianities in the Nordic Region: Past and Present.

Under året har även samverkan med det omgivande samhället fördjupats. Större uppdrag har utförts tillsammans med Vetenskapsrådet (VR). Utbildningssociologer arrangerade ett seminarium om genomströmning på ämneslärarutbildning under Almedalsveckan och medverkade i En vecka om akademisk frihet, arrangerad av HERO, Swedish Collegium of Advanced Study (SCAS) och forskningsprogrammet Demokrati och högre utbildning.

Forskarutbildning

Arbetet med internationaliseringen av forskarutbildningen har fortsatt varit i fokus under verksamhetsåret 2023. Institutionen har under året fortsatt arbeta med att kursinformation, seminarierutiner och dokument reviderats för att tillgodose samtliga doktoranders behov. Under året har det framarbetats möjligheter för fler internationella doktorander att få institutionstjänstgöring, bland annat genom ERASMUS-samarbeten där doktoranderna undervisar utomlands. Under 2023 gavs följande forskarutbildningskurser på engelska: ”Methodologies in Didactic Research” (15 hp), ”Education as science: Theoretical perspectives” (15 hp), ”Ethnographic studies of education and culture” (7,5 hp), ”Geometric Data Analysis” (7,5 hp), ”The idea of the university” (7,5 hp i samverkan med HERO) och ”Introduction to R for Social Sciences” (3 hp i samverkan med HERO).

Uppsala universitet är sedan 2022 medverkande i forskarskolan ”Kvantitativa metoder i utbildningsvetenskaplig forskning (QRM)” och har inom ramen för denna verksamhet erbjudit kurser i bl.a. geometrisk dataanalys. En ämnesövergripande kurs ”Seminarie serie kring institutionens disputationer, 7,5 hp.” ges sedan ett antal år i samarbete mellan pedagogik och didaktik. Därutöver ges läskurser till enskilda doktorander. Under året har en högskolepedagogisk kurs riktad mot doktorander startat. Denna kurs kompletterar den universitetsövergripande högskolepedagogiska kursen och ges som seminarier serie där institutionens excellenta lärare involveras. Under 2023 har sammanlagt 12 disputationer genomförts: 5 i didaktik, 5 i pedagogik och 2 i utbildningssociologi. Flera av disputationerna har gått att följa digitalt.

	Didaktik	Pedagogik	Utbildningssociologi
Licentiander	3	2	0
Doktorander	26	16	21
Totalt	29	18	21

Tabell 2: Antalet aktiva doktorander vid EDU under 2023.

Doktoranderna har under 2023 genomfört undervisning eller annan institutionstjänstgöring. Studierektorerna för forskarutbildningarna har samverkat med studierektorerna för grundutbildningen i doktorandernas tjänstefördelningsarbete. Under året har en översyn gjorts av behovet av resurser och lärarkompetens i forskarutbildningskurser och handledning. Bland annat har diskussioner inletts om ett samarbete i en metodkurs för doktorander i didaktik och pedagogik. Rutiner för administrationen av forskarutbildningen i sin helhet och av forskarutbildningskurser har implementerats. Dessutom har handledarkollegierna arbetat med resultatet från utvärderingarna av forskarutbildningarna i pedagogik och didaktik. Handledarkollegierna har tillsammans med studierektorerna för forskarutbildning initierat en diskussion om rutiner i samband med doktorandernas slutskrivning och avstämningsseminarium. Slutligen har internationell mobilitet tagits upp i medarbetarsamtal med doktoranderna.

Grund- och uppdragsutbildning

EDU ansvarar för stora delar av lärarutbildningen vid Uppsala universitet och bedriver utbildning för generella examina inom huvudområdena barn- och ungdomsvetenskap, didaktik, specialpedagogik, pedagogik, pedagogiskt ledarskap och utbildningssociologi. Institutionen har i uppdrag att bedriva utbildning av högsta möjliga kvalitet. Det gäller både yrkesexamina (förskolläraryrket och lärarprogrammen), generella examina, forskarutbildning, befattningsutbildning (rektorsprogrammet), uppdragsutbildning och fristående kurser.

All grundutbildning – både på grundnivå och på avancerad nivå – ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. De utvärderingar som gjorts både av UKÄ och av andra externa aktörer de senaste åren har visat att samtliga delar som EDU ansvarar för i utbildning mot yrkesexamina (förskolläraryrket, lärar- och speciallärarprogrammen) och utbildningar för generella examina och forskarutbildning håller hög kvalitet. Under 2023 har inga nya utvärderingar genomförts.

Övergripande prioriteringar

Fakulteten för utbildningsvetenskaper gav EDU i uppdrag att redovisa åtgärder i relation till följande mål när det gäller grundutbildning³:

- Hög utbildningskvalitet, vidareutveckling av goda utbildningsmiljöer och effektiv resursanvändning
- Forskningsbaserad undervisning
- Ökad internationalisering

I redovisningen nedan görs en övergripande beskrivning i relation till dessa uppdrag och därefter specificeras årets arbete utifrån dem och andra prioriteringar i relation till respektive utbildningsverksamhet. I institutionens verksamhetsplan för 2023 formulerades de prioriterade utvecklingsområden som utifrån detta uppdrag och institutionens egna övervägande ska gälla för grundutbildning och uppdragsutbildning under året. Se beskrivningarna av de olika verksamheterna för information om hur institutionen arbetat med dessa områden.

³ Verksamhetsplan 2023 – Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper, UTBVET 2022/1010.

Beredningsgruppen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Institutionsstyrelsen gav i VP 2023 i uppdrag till Beredningsgruppen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå i uppdrag att bereda följande utvecklingsfrågor

- rättssäker examination,
- digitalisering av undervisning,
- internationalisering i undervisning,
- kvalitet i VFU, samarbete med partnerskolor och anordnande av fältstudiedagar,
- innehåll och struktur gällande presentation av utbildning på institutionens web-sidor,
- uppföljning av kurs- och utbildningsutvärderingarna.

Beredningsgruppen för utbildning på grund- och avancerad nivå (BUGA) har sedan det konstituerande mötet den 30 maj 2023 orienterat sig i och arbetat med det uppdrag som formulerats i verksamhetsplanen för 2023. Dessa uppdrag rörde; rättssäker examination, digitalisering av undervisning, internationalisering i undervisning, kvalitet i VFU, samarbete med partnerskolor och anordnande av fältstudiedagar samt innehåll och struktur gällande presentation av utbildning på institutionens web-sidor.

BUGA har inventerat det arbete som redan gjorts och görs inom dessa områden och diskuterat framtida behov av utvecklingsarbete. Vad gäller rättssäker examination så har gruppen sett över EDUs lokala riktlinjer och föreslagit revideringar. Området digitalisering av undervisning har diskuterats med utgångspunkt i den inventering av online-undervisning som gjordes 2022. BUGA föreslår att arbetet framåt fokuserar på ett ökat användande av den inspelningsstudio som nu finns i Blåsenhus. Ett arbete med detta har redan initierats av Teamet för pedagogisk utveckling (TPU). Området internationalisering i undervisning har behandlats genom att en medarbetare som haft uppdrag att arbeta med detta under 2022-2023 bjudits in till BUGA för att presentera de aktiviteter som arrangerats, t ex i form av gemensamma undervisningsmoment i samarbete mellan kurser för utbytesstudenter och kurser i lärarutbildning. När det gäller kvalitet i VFU så har BUGA bjudit in en medarbetare med uppdrag att arbeta övergripande med VFU till ett möte i januari 2024. Området samarbete med partnerskolor och anordnande av fältstudiedagar har ännu inte behandlats i gruppen, vilket delvis hänger samman med att institutionen under året skapat en organisation för detta arbete som behöver tid att sätta sig. När det gäller presentation av utbildning på institutionens web-sidor så inväntar BUGA den pågående flytten till Uppsala universitets nya web.

BUGA ansvarar även för att bereda nyupprättade och reviderade kursplaner och litteraturlistor för institutionsstyrelsen och för fakultetens programkommitté. Detta arbete har organiserats så att ansvariga studierektorer har föredragit sina ärenden för BUGA och, vid behov, bett gruppen särskilt beakta specifika innehållsliga frågor. Detta beredningsarbete har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt så studierektorernas behov av att diskutera innehållsfrågor inte givits tillräckligt stort utrymme. Det finns ett behov av att se över organisering av arbetet inom detta område på institutionen under nästa år.

Teamet för pedagogisk utveckling

Ett team för pedagogisk utveckling bildades 2021. Tre områden har identifierats som särskilt viktiga att arbeta med under 2023: utbildningens internationalisering, uppföljning av kursvärderingar och digitalisering (inkl. AI). Det pedagogiska teamet vid institutionen har arbetat tillsammans med studierektorer och kollegier för att vidareutveckla undervisningen. Teamet har även, på uppdrag av Arbetsmiljö- och likavillkorsgruppen, arbetat med adjungerade adjunkters arbetsmiljö genom att skapa en Studium-sida där resurser samlats för att stödja adjungerade adjunkter i arbetet på EDU.

Förskollärary- och lärarprogrammen

EDU har uppdrag inom följande förskollärary- och lärarprogram: Förskolläraryprogram, 210 hp, Grundläraryprogram fk-3 och 4-6, 240 hp, Ämnesläraryprogram 7-9, 270 hp, Ämnesläraryprogram grund- och gymnasieskolan, 300/330 hp och Kompletterande läraryprogram (KPU) 7-9 och gymnasiet på campus och distans samt Specialläraryprogram. Specialläraryprogrammet 90 hp ges dels som ett ordinarie program och dels som en uppdragsutbildning.

Stärkt samverkan mellan programmen

Arbetet med att stärka samverkan mellan de olika läraryprogrammen genom att den innehållsrika och vetenskapliga progressionen i och koppling mellan kurserna i den utbildningsvetenskapliga kärnan inom och mellan samtliga förskollärary- och läraryprogrammen har påbörjats. Detta arbete innebär även att bevaka att en gemensam kunskapsbas för samtliga lärarystudenter upprätthålls, men med tydliga programspecifika inslag mot de äldrar och ämnen som studenterna utbildas för att undervisa i. Ett gemensamt utvecklingsarbete pågår där en för varje kursområde ansvarig lärare har utsetts att leda det programövergripande och gemensamma kursutvecklingsarbetet. Detta är ett arbete som kommer att fortsätta under nästa år. I detta arbete inkluderas även frågan om innehållet 'mångfald och interkulturell kompetens' i förskollärary- och läraryprogrammen.

Förskolläraryprogrammet

Förskolläraryprogrammet omfattar 210 hp, vilket motsvarar tre och ett halvt års studier. EDU har ansvar för alla kurser som ges inom programmet. Kurserna som ges inom Förskolläraryprogrammet är, beroende av studieort, förlagda till antingen Blåsenhus eller Campus Gotland. Programmet består av kurser inom följande områden: en utbildningsvetenskaplig kärna, förskolepedagogik och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Två av kurserna i programmet ges på avancerad nivå. VFU:n omfattar totalt 30 hp och är uppdelad på tre perioder. Alla VFU-studenter placeras numera inom någon av partnerkommunerna. Arbetet med att utveckla samarbetet med partnerförskolorna har fortsatt och under 2023 har tre fältstudiedagar genomförts. En utvärdering av fältstudiedagarna gjordes under vårterminen 2023 vilket resulterade i ett beslut om att flytta en av fältstudiedagarna på programmet. Den fältstudiedag som idag ligger på kursen Utvecklings- och utvärderingsarbete i förskolan (T4) flyttas till kursen Ledarskap i förskolan (T4) vårterminen 2024. En anledning till att fältstudiedagen flyttas handlar om att såväl studenter som kontaktlärare på partnerförskolorna signalerat om att det varit svårt att skilja mellan kurserna Utvecklings- och utvärderingsarbete i förskolan och Uppföljning och analys av lärande och utveckling som också har en fältstudiedag, det eftersom båda kurserna upplevs ha snarlika innehåll.

Trepartssamtal via Zoom genomfördes på VFU I under 2023 med gott resultat och goda vitsord från såväl lärare som studenter varför det beslutats om att fortsätta med dessa.

Ett led i fakultetens lika-villkorsarbete har varit en satsning på akademisk och professionsnära litteracitet i läraryprogrammen. Under de år satsningen pågått har bland annat förskolläraryprogrammets lärare fått möta återkommande insatser i form av föreläsningar och workshops. Med utgångspunkt i en inventering av vilka språkliga utmaningar i uppgifter och examinationer som studenterna möter i sin utbildning har de undervisande lärarna fått ta del av olika teorier och metoder för att hjälpa och stödja språkutveckling. Bland annat har olika metoder för att läsa och förstå texter, skriva olika typer av texter samt arbeta med återkoppling varit i fokus. Dessutom har lärarna gemensamt fått diskutera olika metoder samt planera in progression i de uppgifter som studenterna möter under utbildningen, så att svårighetsgraden stegras efter hand. I och med att fokus ligger på lärarnas kompetens är tanken att de språkliga delarna ska integreras i utbildningen och få effekt på lång sikt.

Under 2023 har förskollärarkollegiets medlemmar arbetat för att stärka och utveckla Förskolläraryrket med särskilt fokus på utbildning för demokrati och likvärdighet (kön, klass, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder, sexualitet), både avseende förskolebarn och pedagoger. Ett helhetsgrepp gällande teori, didaktik och ledarskap har tagits. Arbetet har genomförts på flera sätt bland annat med en inventering av kurserna i avseende på lika villkorsinnehåll. Dessutom har föreläsningar, studentsamarbeten och samtal om visioner genomförts. Förutom det har en studentenkät skickats ut till termin 5 studenter avseende deras reflektioner om lika villkorsinnehållet i undervisningen samt deras visioner om densamma. Program- och studentinventeringarna analyserades och därigenom identifierades områden att fortsätta arbeta med. Utvecklingsområdena handlar om progression och fördjupning mellan kurserna på programmet, och om att de didaktiska momenten är mycket få på programmet. Detta kommer att följas upp under 2024.

Utvecklingsarbetet med SJAS (Självständiga Arbeten i Skolan och Förskolan) fortgick och implementerades i kursen Självständigt arbete HT- 2023. Detta arbete kommer att fortgå under 2024 och tydligare förankras även i kursen VFU III.

Grundlärarprogrammen F-3 och 4-6

Institutionen har i uppdrag att bedriva utbildning inom Grundlärarprogrammet med inriktning F-3 respektive 4–6. Under 2023 gjordes intag för de två inriktningarna både för vårterminen och höstterminen vid Blåsenhus och för höstterminen vid Campus Gotland. Institutionen ansvarar för utbildningen i kurser i den utbildningsvetenskapliga kärnan, svenska, matematik, historia samt en kurs i bild och musik på 15 hp som är en del av inriktning F-3. Programmets utbildning i engelska, No-ämnen med teknik samt samhällskunskap, geografi och religionskunskap ombesörjes av andra institutioner vid universitetet.

Inom grundlärarkollegiet har arbetet med att stärka studenternas akademiska litteracitet fortsatt. Workshops har genomförts med grundlärarkollegiet om språkutvecklande arbetssätt, med fokus på läsande, skrivande och återkoppling. Dessutom har föreläsningar om akademisk litteracitet genomförts under programmets första termin. Dessa föreläsningar har varit riktade till studenterna.

Utvecklingsarbetet med partnerskolor har fortsatt genom utveckling av fältstudiedagar i tre kurser. Fältstudieuppgifterna inom kurserna Svenska II och Utveckling och utvärdering har vidareutvecklats och fältstudiedagen i Specialpedagogik har flyttats till kursen Matematik II.

Arbetet med att kursvärderingar har återupptagits. Kursledarna har involverats i ett översynsarbete som ska mynna ut i konkreta förslag på hur vi kan öka studenternas delaktighet i kursutvecklingsarbetet.

Ämneslärarprogrammet och KPU

EDU har i uppdrag att ge kurser inom ämneslärarprogrammet och KPU (kompletterande pedagogisk utbildning). Dessa kurser ges enbart vid Blåsenhus. Institutionen ansvarar för utbildningen i kurser i den utbildningsvetenskapliga kärnan och ger själv och i vissa fall samarbete med vissa institutioner kurser i ämnesdidaktik.

Från hösten 2023 gäller ny programstruktur KPU, vilket möjliggör samläsning med såväl KKPU (den komprimerade varianten av KPU) och ämneslärarprogrammet i flera kurser. Samläsning sparar dels resurser och skapar förutsättningar för bättre kvalitet på undervisningen genom större studentgrupper. Under 2023 har beslut tagits om ny variant av KPU, där ett självständigt arbete ingår, vilken ges första gången höstterminen 2024. Under höstterminen 2023 har arbetet med att utarbeta nya kurser för detta påbörjats. Efter den utvärdering av genomströmningen på ämneslärarprogrammet som genomförts på uppdrag av fakulteten arbetar ämneslärarkollegiet med

att skapa en överblick över programmet och stärka progression och koppling mellan olika kurser och moment, bland annat genom en initierad överblick av examinationerna på kurserna.

Speciallärarprogrammet

Speciallärarprogrammet omfattar 90 hp och ges på halvfart. Den inriktning som EDU ger av Speciallärarprogrammet är språk-, skriv- och läsutveckling. Programmet är uppdelat i tre områden om vardera 30 hp. Det första området introducerar det specialpedagogiska kunskaps- och verksamhetsområdet, inkluderings- och exkluderingsprocesser samt innehåller även en kurs som fokuserar på att bemöta och stödja barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Området avslutas med en kurs som behandlar kvalificerade samtal i en pedagogisk miljö. Det andra området fokuserar på barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling. Svårigheter i och bedömning av barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling behandlas. Området avslutas med en kurs som är inriktad på förebyggande, utredande och åtgärdande insatser vid barns och elevers språk-, skriv- och lässvårigheter. Det tredje området innehåller teori- och metodkurser som förbereder inför ett självständigt arbete.

Speciallärarprogrammet är en av de utbildningar som ingick i 2022 års utbildningsutvärderingar och under året har kollegiet beaktat de synpunkter som framkom i bedömarutlåtandet. Några åtgärder och utvecklingsinsatser som gjorts är att speciallärarstudenter och masterstudenter inte längre kommer att samläsa de två första kurserna från hösten 2024. Arbetet med separata kursplaner har genomförts. Målet är att möta de olika studentgruppernas behov av praktiska och teoretiska inslag i utbildningarna. På en av Speciallärarprogrammets teori- och metodkurser har undervisningen förstärkts med inslag som behandlar kvantitativ- och kvalitativ analysmetod på en djupare nivå samt teorins roll i uppsatsen. Ytterligare en följd av utvärderingen är att studenter och deltagare har erbjudits ett zoom-möte för att skapa tillfälle att samtala om programmet och på det sättet bidra till ökat studentinflytande.

Utbildning för generella examina samt fristående kurser

Vid EDU ges fristående kurser på grundnivå i pedagogik, barn- och ungdomsvetenskap samt utbildningssociologi. EDU bidrar även till kursverksamhet inom flera program.

Pedagogik och barn- och ungdomsvetenskap

Vid EDU har grundutbildningen i pedagogik två inriktningar. Pedagogik och pedagogik med inriktning mot vuxna och arbetsliv. Inriktningarna ges som fristående kurser A-C men ingår även som obligatoriska samt valbara delar i Beteendevetenskapligt kandidatprogram, respektive Programmet med inriktning mot personal- och arbetslivsfrågor (PA-programmet). EDU erbjuder även kurser i Barn- och ungdomsvetenskap på grundnivå i form av en fristående A-kurs. Inom Pedagogik och Barn- och ungdomsvetenskap har följande varit prioriterade arbeten under 2023:

- Färdigställa en ansökan till rektor om att starta ett nytt kandidatprogram i pedagogik med inriktning mot barn och unga. Ansökan bifölls av rektor i juni 2023.
- Arbeta med att utveckla och revidera kurser på A- och B-nivå inom grundutbildningen i Pedagogik respektive Barn- och ungdomsvetenskap mot bakgrund av nytt program.
- Genomförande av 2st AKU:er (anpassad högskolepedagogisk kompetensutveckling) inom området problembaserad och studentaktiverande undervisning för kursledare/lärare inom grundutbildningen i Pedagogik, Pedagogik med inriktning mot vuxna och arbetsliv, samt Barn och ungdomsvetenskap.

Utbildningssociologi

Utbildning på grundnivå i utbildningssociologi består av fristående kurser på A-, B- och C-nivå. Kurserna ges dels som enskilda kurser om 7,5 hp, dels som kurspaket om 30 hp för respektive nivå med möjlighet att ta ut en kandidatexamen med utbildningssociologi som huvudområde. Sedan hösten 2020 ingår även utbildningssociologi som ett huvudämne i Sociologiprogrammet (180 hp). Inom ramen för detta program ges Utbildningssociologi A, en metodkurs på 15 hp (på B-nivå) samt Utbildningssociologi C som campuskurser. Under året har ett utvecklingsarbete bedrivits på Utbildningssociologi A inom ramen för Sociologiprogrammet. Arbetet, som syftat till att harmonisera A-kursen med programmet i övrigt, har inbegripit att göra om kursstrukturen från fyra kurser om 7.5 högskolepoäng till två block om 15 högskolepoäng. Förändringarna medförde skapandet av nya kurser samt omarbetning av kursmål och litteraturlistor. Konsekvensändringar i kursmål gjordes också i kursplanerna för fristående kurser på A-nivå. Under året påbörjades även ett arbete med att se över examinationsformer på de utbildningssociologiska kurserna. Vissa sådana förändringar har redan planerats som en följd av införandet av moduler på kurserna, framför allt på A-nivå. Lärarkollegiet har också arbetat med att ta fram förslag till nya kursplaner för fristående kurs, som har överlämnats till institutionsstyrelsen att ta beslut om.

Masterutbildningen

Vid EDU finns ett masterprogram med inriktning mot fem huvudområden: pedagogik, didaktik, utbildningssociologi, barn- och ungdomsvetenskap och specialpedagogik. Därtill drivs ett masterprogram i pedagogiskt ledarskap samt ett internationellt masterprogram i utbildningssociologi. Det senare ges på engelska. En större del av kurserna inom programmen ges även som fristående kurser.

Under 2023 har ett strukturerat utvecklingsarbete intensifierats för att stärka samverkan mellan de olika programmen och inriktningarna. Regelbundna möten och avstämningar med studierektorer, programansvarig, inriktningsansvariga, studievägledare och studieadministratörer inom programmen har genomförts. Särskilt fokus har varit på självständiga arbeten och examinationer.

Under året har studierektorer och inriktningsansvariga tillsammans med kursledare följt upp och skapat insatser utifrån vad utbildningsutvärderingarna visat inom inriktningarna

didaktik, pedagogik och specialpedagogik samt masterprogrammet i pedagogiskt ledarskap. Bland annat har kursledarna för de fyra inriktningkurserna, programansvarig och studierektor i masterprogrammet pedagogiskt ledarskap infört ett masterkollegium, med regelbundna träffar där frågor som till exempel progression i vetenskapligt skrivande och rättssäker bedömning diskuteras. Därtill har två nya kurser skapats inom inriktningen specialpedagogik och alla fyra kurser inom masterprogrammet pedagogiskt ledarskap har reviderats. Två av kurserna startade ht 2023.

Kollegiet i barn-och ungdomsvetenskap har fortsättningsvis arbetat med studentmedverkan och anordnat ett öppet forum för inriktningens masterstudenter. Det har även inkommit förslag på att öppna upp forumet för samtliga masterstudenter.

Det internationella samarbetet och utbytet mellan masterprogrammen och internationella universitet har fortsatt, bland annat mellan det internationella masterprogrammet i utbildningssociologi och Durham University. Inom masterprogrammet i utbildningssociologi har examinationsformerna setts över och i vissa fall förändrats i syfte att minska risken för otillåten användning av AI-verktyg..

Uppdrags- och befattningsutbildningar

Institutionens personal ingår i omfattande samverkan med det omgivande samhället. Institutionens kompetens är hög och efterfrågad i en rad olika sammanhang – allt ifrån enskilda

populärvetenskapliga föreläsningar till att ett program, en kurs eller en grupp långsiktigt arbetar tillsammans med kommuner, myndigheter, företag, med flera i det omgivande samhället. EDU har även stora uppdrag inom området uppdragsutbildning, både på institutionen i stort, i verksamheten inom Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering och inom rektorsutbildningen. Vidare sker omfattande samverkan mellan grupper och personer vid EDU med institutioner, grupper och enskilda personer vid institutioner, centrumbildningar och kanslier vid övriga universitetet och med andra lärosäten i landet.

Många av EDUs medarbetare har även under 2023 deltagit vid externa seminarier, utbildningsdagar och uppdragsutbildningar av olika slag. Samverkansparterna för EDU är många och uppdragen kan exempelvis komma från Forum för samverkan, Uppdragsenheten vid Uppsala universitet (AUU), Rektorsutbildningen, Skolverket, Universitetskanslersämbetet samt olika skolhuvudmän. Särskilt angeläget vad gäller verksamheten vid Campus Gotland är att tillsammans med Uppsala universitet fortsätta stärka samarbetet med Region Gotland.

EDU uppdragsutbildning

EDU – Uppdragsutbildning ingår sedan lång tid tillbaka som en utbildningsenhet inom Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier vid Uppsala universitet. Uppdragsutbildningen arbetar med professions- och kompetensutveckling för utbildade och verksamma pedagoger, rektorer och huvudmän inom förskola och skola. Varje utbildningsinsats byggs upp och ges utifrån behov och i samarbete med respektive uppdragsgivare. Aktuella uppdragsgivare är Skolverket samt kommunala och enskilda huvudmän. Omsättningen för 2023 var ca 23 miljoner kronor.

Huvuddelen av utbildningarna inom EDU uppdragsutbildning riktar sig mot grundskola och förskola. I dessa verksamheter är behovet av fortbildning kontinuerligt. Efterfrågan på kurser riktad mot personal inom förskolan är fortsatt hög och flest uppdragsgivare genomför någon av de sex kurser som sker i samarbete med Skolverket.

Uppföljningen av den externa utbildningsutvärderingen som genomfördes 2022 har även prioriterats i det fortsatta utvecklingsarbetet. Under 2023 har kollegiet i uppdragsutbildningen särskilt arbetat med de fyra prioriterade utvecklingsområden som skrivits fram i Verksamhetsplanen för 2023.

Det första området handlar om kontakten med uppdragsgivarna. Samarbetet med uppdragsgivarna har upprätthållits och stärkts genom regelbundna avstämningar och informationsträffar. Kontakt med nya uppdragsgivare har också skapats genom uppsökande verksamhet i form av personlig kontakt via mail och telefon. Uppdragsutbildningen har även deltagit på Sett och skolriksdagen där nya kontakter skapades.

Det andra utvecklingsområdet handlar om att bygga upp det kollegiala mål- och resultatarbetet genom tydlig struktur och gemensam förståelse. Här har samordningsgruppen spelat en viktig roll och ansvarat för genomförande av utvecklingsarbetet inom uppdragskollegiet. Utvecklingsarbetet har fokuserat på måldialoger och måluppföljning samt strukturer för det kollegiala samarbetet. Arbetet gällande struktur och gemensam förståelse kommer fortsatt vara ett mål under 2024.

Det tredje utvecklingsområdet handlar om att utveckla undervisningens kvalitet och även här har samordningsgruppen varit drivande i arbetet. Under året har uppdragskollegiet arbetat med undervisningen i fokus tillsammans med pedagogisk utvecklare Johan Wickström. Johan Wickström kommer fortsätta detta arbete även under 2024. Anna Westin och Rabbe Hedengren, Avdelningen för kvalitetsutveckling, har också under året hållit i kompetensutveckling för uppdragskollegiet och då med särskilt fokus på handledningskompetens.

Det fjärde utvecklingsområdet handlar om att tydliggöra forskningsanknytning till EDU uppdragsutbildning. Arbetet har påbörjats och det kommer att fortsätta under 2024.

Under 2023 har Forum för skolsamverkan (FoSam) placerats under EDU Uppdragsutbildning. Verksamheterna har till stor del fortsatt att bedrivas parallellt, men arbete pågår med att över tid skapa synergier och mervärde i de olika insatser som görs. För att medverka till att skapa mötesplatser för dialog mellan institutioner som bedriver lärarutbildning och externa aktörer har FoSam under 2023 bedrivit SkolledarAkademin (en återkommande mötesplats för bildning mellan rektorer från FoSam:s åtta medlemskommuner), genomfört en AIMday (för att identifiera kunskapsbehov och mejsla fram forskningsfrågor av ömsesidigt intresse) samt erbjudit sju digitala föreläsningar för karriärlärare och forskollärare/lärare med utvecklingsansvar. Därutöver fortsätter arbetet att sätta samman ett externt samverkansråd med syfte att skapa dialog med alla huvudmän med samverkansavtal med Fakulteten för utbildningsvetenskaper.

Under 2023 har Fakulteten för utbildningsvetenskapers alumnverksamhet, EDU alumn, verkat för att intressera lärare i förskola och skola för att delta som VFU-handledare i de olika lärarutbildningarna. Tillsammans med VFU-enheten har träffar arrangerats, till vilka handledare från partnerförskolor och -skolor har bjudits in för att diskutera bedömning av VFU-studenter. Därtill har alumnporträtt skrivits för att illustrera för presumtiva och befintliga handledare dels vilka förtjänster ett VFU-handledarskap kan innebära, dels på vilket sätt ersättningen för en VFU-student kan användas.

Marknadsföringen under året har bestått i flera olika typer av insatser. En sociala medier-kampanj har genomförts för att marknadsföra förskolläraryrket och KPU. En översyn av programsidorna för alla ämneslärarutbildningar har genomförts. Studentambassadörerna har gjort flera gymnasiebesök. Fotografering av lärarutbildningarna görs för att kunna producera nytt marknadsföringsmaterial.

Under hösten 2023 skrev EDU nya avtal med de kommuner som deltar inom ramen för FoSam. Avtalen gäller för åren 2024-2026.

Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering (FBA)

FBA har under 2023 arbetat för att uppfylla Uppsala universitets särskilda åtagande att arbeta för internationalisering av den svenska skolan genom att anordna viss internationell fortbildning för lärare och viss fortbildning för modersmållärare samt delta i Europarådets språkprojekt.

Verksamheten omfattar två fortbildningsområden, dels engelska och moderna språk i skolan (franska, spanska, tyska och kinesiska) för verksamma lärare, dels mångfald, inkludering och flerspråkighet i skolan för alla lärare och även annan personal i skolan, såsom studiehandledare, skolledare och studievägledare.

FBA arbetar för att nå så många verksamma språklärare som möjligt med olika fortbildningsaktiviteter. Under 2023 har webbsidan utvecklats ytterligare för ökad synlighet. Fler fristående kurser och fler lärardagar, seminarier och bokcirkel har erbjudits och antalet deltagare vid FBA:s fortbildningsaktiviteter har ökat under 2023 (3330 deltagare) jämfört med 2022 (2370 deltagare).

Under 2023 erbjöds ett hundratal ej poänggivande fortbildningstillfällen samt 20 fristående kurser à 7,5 hp på vårterminen och 13 på höstterminen. På sommarterminen erbjöds 5 fristående kurser.

Utanför regleringsbrevet som är verksamhetens kärnuppdrag har FBA under 2023 ansvarat för uppdrag för bl.a. Laholms kommun och för Skolverket. Inom Skolverkets Lärarlyft har ytterligare en behörighetsgivande utbildning (45 hp) för lärare i spanska påbörjats. FBA har också genomfört ett samordningsuppdrag inom Skolverkets fortbildningssatsning Språksprånget för modersmållärare. Ytterligare ett uppdrag från Skolverket har bestått i att granska den svenska översättningen av Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment: Companion Volume with New Descriptors

FBA är – i samarbete med Institut Français – ett examinationscentrum för DELF (en internationellt erkänd examen i det franska språket) och organiserade examenstillfällen i Uppsala i maj och i november 2023. Vidare har lärare från FBA samarbetat med Deutsche Auslandsgesellschaft och hållit fortbildning för europeiska lärare i tyska.

Under 2023 har FBA varit medsökande och erhållit medel för ett EU-finansierat projekt "Your language counts. All languages matter in a multilingual society, starting in school". Projektet genomförs tillsammans Goetheinstitutet i Stockholm, Uppsala kommun, Universitetet i Dusseldorf, ett språkinstitut i Nederländerna, ett språkinstitut i Grekland samt en organisation (Familia) som stöder språklig jämlikhet och flerspråkighet i Finland.

Det trepartsavtal med Fremmedspråksenteret (FSS) vid Høgskolen i Østfold i Norge och Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCFF) vid Köpenhamns och Aarhus universitet i Danmark som signerades under 2020 resulterade i oktober 2023 i en gemensam Skandinavisk konferens för lärare och lärarutbildare i språk på temat "Feedback i språkundervisningen". Ca 160 verksamma lärare och lärarutbildare deltog.

FBA samarbetar med Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) i Oslo har under 2023 avslutat ett utvecklingsprojekt finansierat av Nordplus kring studiehandledning på modersmål. Projektet avslutades med en konferens i juni 2023.

FBA:s forskningsseminarium Learning and Teaching Languages (LaTL) har arrangerats vid 5 tillfällen under året med presentationer av medarbetarnas egen forskning och presentationer av inbjudna forskare. Ett internt forskningsinternat med två inbjudna forskare genomfördes i april. Under 2023 har samarbetet med forskningsmiljön STOLP vid EDU fördjupats.

Rektorsutbildningen

Rektorsprogrammet (RP) är en befattningsutbildning (på uppdrag av Skolverket) som ges på avancerad nivå och löper över tre år, fördelat på tre kurser á 10 hp. 2023 hade RP ca 500 deltagare.

Utöver RP ansvarar EDU också för de uppdragskurser som Skolverket rubricerar som professionsutveckling och som är nära förknippade med rektorsprogrammet, mer specifikt två 7,5 hp-kurser; Rekryteringsutbildning (RYT) och Fortbildning för rektorer (FFR). 2023 hade RYT/FFR ca 140 deltagare.

Under 2023 har kollegiet särskilt arbetat med de tre prioriterade utvecklingsområden som skrivs fram i Verksamhetsplanen för 2023:

- Organisering av utbildningsmiljön och det pedagogiska innehållet i nya rektorsprogrammet. Gällande organiseringen har vi under året har knutit två nya konferensanläggningar till vår verksamhet. Förutom undervisning på internat har vi kompletterat med seminariedagar på Blåsenhus för år 3. Det kollegiala arbetet med det nya Rektorsprogrammet och dess tre kurser har organiserats under ledning av en styrgrupp (utbildningschef, studierektor, programsamordnare, projektkoordinator och administratör), samt faciliterats i kollegiet.
- Fortsatt kvalitetsarbete utifrån fakultetens utvärderingsrapport. RUTs pågående kvalitetsarbete ligger i linje med de förbättringsområden som identifierades i fakultetens utvärdering av Rektorsutbildningen (t.ex. progression inom och mellan kurserna), i Skolverkets önskade förbättringsområden (t.ex. tydligare teoretisk inramning), samt i fakultetens och EDUs verksamhetsplan (ex systematiskt kvalitetsarbete gällande kursvärderingar).
- Öka graden av internationalisering i våra utbildningar och i kollegiet. En internationell professor inom pedagogiskt ledarskap har knutits till kollegiet. Ett samarbete om

undervisning och forskning har inletts med Åbo Akademi. En dialog har också initierats med Oklahoma State University om ett framtida samarbete. 5 personer har deltagit i Erasmusutbyte med 3 olika lärosäten. Utbildningschef har besökt universitetet i Granada och medverkat i deras masterutbildning, samt organiserat en endagarskonferens. Densamma har också medverkat i en utvärdering av en internationell masterutbildning i pedagogiskt ledarskap på Universitetet i Limassol. 3 medarbetare deltog även i UCEA-konferensen i Minneapolis.

Stödverksamhet

EDU har en verksamhetsnära administrativ stödfunktion med 29 medarbetare. I funktionen ingår ekonomi-, personal, utbildnings- och forskningsadministration, utbyteskoordination, studievägledning, kommunikation och information, system- och webbadministration samt olika typer av samordnings- och utvärderingsuppdrag. Till stödverksamheten är också 14 amanuenser knutna. Dessa bemannar EDUs studentreception (EDU Studenttorg) och driver ett antal projekt, som mentorskapsprojekt (EDU studentcoach) och arbetsmarknadsdag (Pedagogdagen). Två av dessa amanuenser är studentcoacher kopplade till Campus Gotland och två arbetar tillsammans med EDUs internationella koordinatörer.

Stödverksamheten leds av en administrativ chef. EDUs stödfunktion ger också verksamhetsstöd till Blåsenhus intendenturområde. Stödverksamhetens övergripande målsättning är att sträva efter effektivisering och kvalitetssäkring för att kunna ge ett ändamålsanpassat stöd till kärnverksamheten. Som ett led i det arbetet ligger EDUs institutionsgemensamma kostnader (EDUs del av overheadkostnader) på en stabil och, i jämförelse med övriga institutioner inom HUMSAM-området, normal nivå.

Prioriterade utvecklingsområden 2023 (ur VP 2023):

- Arbeta vidare med team för att minska sårbarheten och öka tillgängligheten. I detta arbete använder vi oss av bland annat gemensamma system, gemensamma mappar och funktionsadresser.
- Arbeta med flytt till ny webb.
- Arbeta och förbättra rutiner inom stödverksamheten med fokus på ekonomifunktionen och arbetet med budget och ekonomisk uppföljning.
- Arbeta och förbättra rutiner inom stödverksamheten med fokus på hantering av forskningsdata och ansökningar etikprövning.

Stödverksamheten har arbetat vidare med sammansättning och arbete i team och antalet funktionsadresser har utökats till flera funktioner inom stödverksamheten. Flera rutiner inom stödverksamhetens arbete har påverkats och utvecklats efter pandemin, förläggningen av arbetet har blivit mer flexibelt och viss del av arbetet utförs utanför Blåsenhus. Mötesstrukturen har förändrats inom stödverksamheten till att vara en mix av fysiska och digitala möten för att öka delaktighet och tillgänglighet. Ekonomifunktionen har skapat tydligare rutiner för arbete med ekonomisk uppföljning och med budgetarbetet. En guide för hantering av forskningsdata har tagits fram för institutionen.

Organisation och styrning

Den 17 oktober 2022 fastställde institutionsstyrelsen en ny arbetsordning för EDU (EDU 2022/513). Syftet med arbetsordningen är att beskriva hur institutionen är organiserad samt var och hur beslut bereds och fattas inom institutionen.

I arbetsordningen beskrivs roller och ansvarsområden för prefekten, institutionsstyrelsen, olika befattningshavare och beredande organ. Institutionsstyrelsen förväntas göra en översyn av arbetsordningen minst en gång per år, eller att uppdatera den i samband med ändringar i styrande dokument från Uppsala universitet, Fakulteten för utbildningsvetenskaper eller andra dokument av relevans för arbetsordningen. En revision av arbetsordningen – som följd av nya arbetsordning och ny delegationsordning vid universitetets – fastställdes av institutionsstyrelsen i september 2023.

Arbetsmiljö och lika villkor

Institutionen upprättar årligen, efter beredning och förslag från Beredningsgruppen för arbetsmiljö och lika villkor, en särskild Handlingsplan för arbetsmiljö och lika villkor. Handlingsplanen är ett viktigt verktyg i institutionens systematiska arbetsmiljöarbete och preciserar innehållsligt prioriterade områden samt en tidsplan för arbetet med dessa under året. Institutionen anordnar i vanlig ordning i slutet av året ett öppet forum för medarbetare och Sektion Lära kring institutionens arbete med arbetsmiljö och lika villkor.

Studentmedverkan

Direkt knutna till EDUs utbildningsutbud arbetar två studentorganisationer: Sektion Lära, som riktar sig till samtliga studenter inom fakulteten samt Dynamicus, som organiserar studenter inom PA-programmet. Lära erbjuds representation i samtliga beslutsorgan och beredningsgrupper och inbjuds därutöver att medverka i andra sammanhang. Utöver denna studentmedverkan träffar institutionsledningen Lära styrelse minst två gånger per termin för att dryfta aktuella studentfrågor. EDU har under 2023 gett stöd till arbetsmarknadsdagar, ”insparker” och andra studentaktiviteter för alla studentorganisationer knutna till EDUs verksamhet.

EDU har ett gemensamt doktorandråd för forskarstuderande i pedagogik, didaktik och utbildningssociologi. Doktoranderna har representanter i EDUs berednings- och beslutsorgan. Master- och forskarutbildningens studierektorer har huvudansvaret för samverkan med doktorandrådet. Samma upplägg fortsatte under 2023. De tre studierektorerna för forskarutbildning och biträdande prefekt träffar regelbundet ordförande och vice ordförande i EDUs doktorandråd.

Kompetensförsörjning

Den 14 december 2022 fastställde institutionsstyrelsen en Plan för kompetensförsörjning, 2023–2025 (EDU 2022/828). Planen bygger på gällande lagstiftning, universitetets anställningsordning (UFV 2019/1673) och institutionens uppdrag och verksamhet så som de formuleras i verksamhetsplanen för 2022 (EDU 2022/100) samt institutionens arbetsordning (EDU 2022/513).

Kompetensförsörjningsplanen reglerar institutionens arbete med rekrytering och kompetensutveckling. Det övergripande målet med institutionens kompetensförsörjning är att skapa förutsättningar för forskning, utbildning och administration av högsta kvalitet. För att nå det målet krävs det att institutionen även fortsatt kan rekrytera, behålla och utveckla sin personal. I planen görs en beskrivning av nuläget samt en analys av rekryterings- och utvecklingsbehovet i relation till kommande pensionsavgångar, disputationer och fortsatt arbete med att stärka forskningsbasen i lärarutbildningen under åren 2023–2025. Planen, som bör uppdateras årligen, avslutas med en handlingsplan för 2023 utifrån frågor om att attrahera och rekrytera, utveckla och behålla personal samt avveckla anställningar.

Under året har fyra universitetslektorer, en universitetsadjunkt, en kursadministratör och en forskare rekryterats till tillsvidareanställningar. Två nya universitetslektorat har utlysts under 2023. Tre universitetslektorer har befordrats till professor. En person har befordrats till docent och fem till excellenta lärare. Sammanlagt fem personer har gått i pension under året och sex personer har slutat efter egen uppsägning.

Beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning hade under 2023 haft i särskilt uppdrag att, utöver de uppdrag som redovisats under rubriken ”Forskning och forskarutbildning” ovan, leda ett utvecklingsarbete om hur lektors forskningstid kan användas på olika sätt för att ytterligare stärka institutionens forskningsmiljöer samt att följa upp konsekvenserna av den pausade antagningen av fakultetsfinansierade doktorander. Gruppen har fört inledande diskussioner om dessa frågor. Den första av dem kommer att kunna beredas både inom institutionens fortsatta ordinarie verksamhet och inom ramen för arbetet med KoF24. Gruppen följer upp frågan under 2024. Även när det gäller den andra frågan bör den följas nog under 2024. Det minskade antalet doktorander påverkar forskarutbildningskurser, forskningsmiljöer, forskningsanknytning av grundutbildning och möjligheter till framtida rekrytering av forskare. Effekterna ser olika ut i olika grupper beroende på hur många doktorander som idag är knutna till dem.

Beredningsgruppen för kompetensförsörjning har under 2023 haft i särskilt uppdrag att följa upp planen för kompetensförsörjning och för prefekten föreslå konkreta åtgärder under 2023 och 2024 samt att bistå institutionsledningen i planeringen av de adjungerade adjunkternas tjänstgöring. Gruppen har sammanträtt fyra gånger under året med början den 19 juni. Särskilt fokus har lagts på arbetet med planen för kompetensförsörjning, och särskilt då den fråga som handlar om att behålla och utveckla institutionens personal. Gruppen har bland annat diskuterat behovet av möjligheten att ha ett system med mentorer för nyanställda. Idag finns ett sådant system för de adjungerade adjunkterna på institutionen, men det kan utökas även till övriga. Vidare har beredningsgruppen under året diskuterat det faktum att institutionen på grund av lägre söksiffror än tidigare år har fått ett minskat grundutbildningsuppdrag och hur detta påverkar möjligheterna att rekrytera och behålla personal. Hittills har bemanningen anpassat till de ändrade förhållandena genom att antalet visstidsanställda har minskats något och genom att nyrekrytering i de flesta fall inte skett när medarbetare slutat eller gått i pension.